

Сайт Nastauunik.info

як метада грамадзянскай адукацыі і педагогаў

Сярод праблем, з якімі сутыкаюцца адукацыйныя грамадскія арганізацыі Беларусі, бадай асноўнай можна лічыць цяжкасць выхату на шырокія колы грамадства. Адукацыйныя арганізацыі стаміліся ад бясконцых забарон, пошуку памяшэнняў для сваіх мерапрыемстваў, звешчэнняў з боку розных дзяржаўных структур і іншых перашкодаў. Бывае, што на самую статутную дзейнасць — грамадзянскую адукацыю — проста не застаецца сіл.

Дзяржаўная адукацыйная сістэма, прама якая функцыя якой займаецца фармаваннем грамадзян, таксама ігнаруе свой абавязак, замяніўшы грамадзянскую адукацыю дзяржаўнай ідэалогіяй, мета якой — прапаганда існуючага рэжыму. Калі нададзай такую сітуацыю захавашца, стануць нормай патэрналізм, ксенафобія, канфармізм, ізаляцыянізм.

Без грамадзянскай адукацыі мы рызыкуем вырастаць новае пакаленне інфантальных канфармістаў і цынікаў, мы губляем новае пакаленне моладзі, а разам з ім аддаляем дэмакратычную перспектыву для краіны. Усё цяжэй растлумачыць моладзі, што такое дэмакратычная каштоўнасці. **Гэта для яе — абстрактны паняцці.** Як немагчыма распавесці чалавеку, якая смачная ежа, якую ён ніколі не каштаваў, так і моладзь, якая сфармавалася пры антыдэмакратычнай уладзе, не адукавае, што такое свабода, выбар, павага да іншай думкі. А калі яна гэтага не прымае, не ведае, то ёй цяжка зразумець за што вёсці барацьбу.

Вінаваціць грамадскія арганізацыі ў адсутнасці грамадзянскай мужнасці быць прывольнымі ў патрэбных месцах і патрэбны час не заўсёды выпадае. Апошнім часам трапляюць пад пераслед не толькі самі арганізацыі і іх сябры, да чаго ўжо ўсе мы прывыкліся, а пераследуюцца ўдзельнікі адукацыйных мерапрыемстваў — звычайныя людзі, з якімі і дзеяла якіх мы працуем.

Паўстае задача пошуку новых формў зносінаў з мэталічэскімі групамі. Эфектыўных і адносна бяспечных ва ўмовах сучаснай Беларусі. Адным з такіх метадаў працы можа быць арганізацыя віртуальнай камунікацыі праз Інтэрнет — адзіную пакуль яшчэ свабодную прастору для распаўсюду інфармацыі ў Беларусі.

У гэтым артыкуле мы хочам падыліцца досведам Цэнтра Супольнасць, які паспрабаваў арганізаваць дыстанцыйную камунікацыю з настаўнікамі з дапамогай Інтэрнету і дадуць да стварэння прафесійнай веб-пляцоўкі саміх настаўнікаў.

Гісторыя стварэння

Каб навучыцца і зрабіць старонку ў Інтэрнеце, чалавеку, які валодае камп'ютэрам на ўзроўні карыстальніка, патрэбна паўгадзіны (правярена на 56 настаўніках). Але стварыць сайт, які выконвае функцыі метадычнага дапаможніка, інфармацыйнага рэсурса і спецасаблівай пляцоўкі для зносінаў паміж

прафесіяналамі, ды яшчэ мае звышзміст — вучыць дэмакратыі ва ўмовах, калі ведаі пра дэмакратыю не запатрабаваныя ў грамадстве, бо дзяржава абмежавала сферы, дзе гэтыя ведаі прыдалася б на практыцы — вельмі цяжка задача.

Ідэя стварэння спецыяльнага сайта для настаўнікаў унікала ў Цэнтра Супольнасць пэсяля 6 год працы з педагогамі, якія зацікаўлены ў дэмакратызацыі адукацыйнага працэсу. Сайт **Nastauunik.info** — гэта спецасаблівае перанясенне ў Інтэрнет-простору адукацыйнага досведу праграмы "Настаўнік. Школа. Грамадства", які назапасілі за час існавання праграмы яе ўдзельнікі — педагогі з усіх рэгіёнаў краіны. Таму напачатку некалькі слоў пра саму праграму.

Праца ў межах праграмы "Настаўнік. Школа. Грамадства" пачалася ў 1999 годзе з апытання патрэбу педагогаў, якія імкнуліся да ўдасканалення сваёй прафесійнай дзейнасці ўдзельнічалі ў грамадскім жыцці: вялі гурткі, працавалі з калегамі і бацькамі, выдавалі школьныя газеты і бюлетэны, выступалі з адукацыйнымі, экалагічнымі, сацыяльнымі ініцыятывамі. Выявіліся патрэбы ў інфармацыйнай і метадычнай падтрымцы іх дзейнасці. Так узнікла праграма "Настаўнік. Школа. Грамадства" — праграма метадычнай і грамадзянскай адукацыі настаўнікаў.

Да Цэнтра Супольнасць адукацыі шэраг грамадскіх арганізацый адукацыйнага кірунку сярод якіх "Таварыства беларускай школы", "Таварыства беларускай мовы", "Новая кастанія", "Зваротная сувязь", "Чазенія" ды іншыя, і мы разам пачалі ладзіць розныя адукацыйныя мерапрыемствы для педагогаў: семінары, замежныя стажыроўкі, міжнародныя канферэнцыі, стварэнне настаўніцкіх клубы, праводзіць педагогічны майстэрні і інш. Мы знаёмілі настаўнікаў з рознымі сучаснымі адукацыйнымі тэхналогіямі і метадыкамі, якія бачуцца на дэмакратычных каштоўнасцях, настаўнікі бачылі як і дзеяла чаго працуюць грамадскія арганізацыі, набывалі грамадзянскія ведаі і кампетэнтнасць, што падвышала іх метывыццю да выкарыстання гэтых метадык, і, нарэшце, яны бачылі прыклады актыўнай жыццёвай пазіцыі, набірліся адно ад аднаго аптымізму.

За 6 год існавання праграмы яе ўдзельнікамі сталі каля 2000 педагогаў, назапасілася шмат адукацыйных матэрыялаў, якія не ў стане змясціць ні адно папяровае выданне. Восі туды было вырашана стварыць сайт для настаўнікаў, каб з дапамогай сучасных тэхналогій падыліцца досведам з усімі зацікаўленымі ў памяшчэнні адукацыі і пабудова дэмакратычнага грамадства ў Беларусі.

Некалькі месяцаў прылісся патраціць на пошукі ў Інтэрнеце адукацыйных рэсурсаў, якія ўжо ёсць у Беларусі

Развіццё прафесійных кампетэнтнасцей

і за мяжой. Наш сайт павінен быў стаць арыгінальным, а не паўтараць інфармацыю. Як жа мы былі расчараваныя, калі ўбачылі, што ў задуманага сайта амаль няма ні канкурэнтаў, ні папелчнікаў.

Рэсурсы афіцыйных устаноў адукацыі ды міністэрства — гэта хутчэй рэкламныя старонкі гэтых устаноў, на якіх часам змяшчаюцца шматлікія інструкцыі, пастановы і г.д. — яны дэльція ад рэальных патрэбаў адукацыі і настаўніка. Метадычныя выданні зусім не маюць Інтэрнет-старонак альбо ўтрымлівае рэзюме артыкулаў. Адукацыйныя Інтэрнет-рэсурсы прадстаўлены рэдкімі аўтарскімі старонкамі настаўнікаў-энтузіястаў, дзе яны змяшчаюць уласныя адыдактычныя сістэмы, апісваюць асобныя заняткі. Пра пытанні настаўнікі зазначаюць, што часам карыстаюцца замежнымі адукацыйнымі сайтамі, але там мала што можна ўзяць. Акрамя моўнага бар'еру перашкаджае разыходжанне ў навучальным праграмах.

Ствараючы сайт Nastaunik.info, мы не імкнуліся разбураць міфы галоўнага гісторыка і педагога краіны пра адсутнасць навучовай тэрміналогіі на беларускай мове і перавагу савецкай сістэмы адукацыі. Мы проста хацелі зрабіць сайт для настаўнікаў патрэбным, сучасным, прыгожым і беларускім. Бо мы верым, што такой павінна быць і наша школа.

Для стварэння менавіта такога сайта спатрэбіліся матэрыялы лепшых беларускіх настаўнікаў, пераклады артыкулаў агульнапрызнаных лідароў сусветнай педагогікі, таксама прыдадзены мастацкая адукацыя, густ і канешне натхненне Алены Кулясвай — азякуючы ёй і яе сябрам-аўдзіянерам сайт атрымаў сваё аблічча. А візіткай Nastaunik.info стала навушніца Іра (чамусьці мы адразу яе так назвалі), з першага погляду бачна, што яна разумная, вясёлая, дэмакратычная, свая для вучняў і дагэўжа да ўнутрышкольных п'ятак і інты.

Вось такім нам бачыўся беларускі настаўнік і Nastaunik.info.

Сайт — метадычная бібліятэка

Nastaunik.info першачаткова задумваўся як сайт-бібліятэка. Ігэрфейс дзавалаў спампавальчэ настаўніку любы матэрыял, а таксама пакласці “на палічку” уласную распрацоўку. Матэрыялы павінны былі адаптаваць беларускім умовам і быць максімальна практычнымі. Гэта значыць, матэрыялы, якія можна выкарыстоўваць на занятках і ў пазашкольнай рабоце з мінімальнай адаптацыяй ці без яе. Актэнт быў зроблены на метадычныя матэрыялы і рэкамендацыі, распрацоўкі аўтарскіх урокаў у стратэгіі актыўнага навучання, адукацыйныя ініцыятывы і г.д. — усё, што можа дапамагчы настаўніку ўплываць на фармаванне дэмакратычнага светапогляду вучняў, кампетэнтнасцей, каштоўнасцей. Матэрыялы праграмы назапасіліся столькі, што напрацягу першага п'ягода мы займаліся толькі пераводам іх у электронны фармат і навуеннем сайта.

Матэрыялы сайта паказваюць альтэрнатыву аўтарытарным метадам навучання і “дзяржаўнай ідэалогіі”. Раздзелы “Грамадзянская адукацыя” і “Нацыянальная школа” запатрабавалі стварэння новых тэкстаў, каб дапамагчы настаўнікам вырваць першачатковыя сэнс паняццяў “дэмакратыя”, “грамадзянская адукацыя” і “патрыятызм”.

Цяпер электронная бібліятэка метадычных матэрыялаў паўняецца за кошт аўтарскіх распрацовак, якія прысьмачваюць наведвальнікі сайта (настаўнікі). Напрыклад, толькі за 3

апошнія месяцы было размешчана 114 новых артыкулаў, з іх 24 — гэта аўтарскія метадычныя распрацоўкі, даслааныя настаўнікамі, прычым сярод іх 4 кнігі (падручнікі), напісаныя лепшымі беларускімі педагогамі.

Каб наша бібліятэка мела наведвальнікаў, матэрыялы павінны быць не толькі патрэбнымі, а яшчэ даступнымі. Гэта значыць, файлы павінны быць невялікімі, праграмы для карыстання — стандартнымі. Настаўнікі — яны ж у асноўным толькі вучацца карыстацца камп'ютэрам. Галоўнае іх прыцягнуць, а не адштурхнуць. Электронную адукаванасць настаўніку трэба падвышаць паступова.

Сайт — электронная газета

Усё мы адчуваем, як хутка скарачаецца інфармацыйнае поле для незалежнай прэсы. Скарэчаецца яно і для педагогічных інавацый, дэмакратычнай адукацыі, нефармальных адукацыйных праграм. І наш сайт узяў на сябе функцыю інфармавання настаўнікаў пра актуальныя падзеі і навіны адукацыі. Так на сайце з'явілася стужка адукацыйных навінаў.

Праз год свайго існавання сайт паступова пераўтварыўся ў своеасаблівую “Настаўніцкую газету”, дзе настаўнікі могуць знайсці інфармацыю аб рэальным становішчы ў адукацыі ў краіне, аб шляхах дэмакратызацыі школы, аб магчымасцях дельчываца да разнастайных нездзяржаўных праграм. Мы стараемся адшукаць інфармацыю практычна пра ўсе курсы для настаўнікаў ці вучняў, стажыроўкі, стыпендыі, школьныя абмены, тэматычныя Інтэрнет-праекты. Паказваць, што настаўнік можа дасягнуць карысці дзякуючы сваёй ініцыятыве, а не толькі дзякуючы паслужынасці і выкананню загадаў зверху.

Зразумела, новая інфармацыйная функцыя сайта запатрабавала прафесійнай журналісцкай працы і людскіх рэсурсаў. Стала неабходным весці маніторынг дзяржаўных і нездзяржаўных СМІ, адсочваць змены законодаўства і нормаў тыўнай базы ў галіне адукацыі, навіны дзяржаўных і замежных адукацыйных Інтэрнет-рэсурсаў. На аснове маніторынгу ствараецца агляд навінаў адукацыі. На найбольш значныя падзеі рэдакцыя сайта рытуе арыгінальныя каментары, праводзіць апытанні адмысловай адукацыі, вучняў і бацькоў, праводзіць параўнальны аналіз з замежным досведам у той або іншай адукацыйнай сферы. Усё часцей да нас звяртаюцца розныя арганізацыі з просьбай аказаць інфармацыйную падтрымку сваім мерапрыемствам.

У гэты час для працы над сайтам да каманды дельчываца настаўнікі з розных куткоў Беларусі — нашы дзобраахвотныя карэспандэнты. Шмат каго мы не бачылі ў твар, але шчыра ўдзячныя за дапамогу і актуальную інфармацыю. Гэта Сяргей Сівы — настаўнік з Валожына, які вядзе рубрыку **Школьныя святы**. Ён стварае сам, а таксама збірае сцэнары школьных святаў з усёй Беларусі, апрацоўвае іх, падбірае музыку для суправаджэння, пераводзіць музычныя файлы ў зручны фармат. Дасылваюць адукацыйныя навіны для сайта Тэльман Маслакоў са Светлагорска, Іван Храпавіцкі з Глыбокага, Лера Сом з Полашча. Дельчываца да каманды Nastaunik.info і студэнты-валонцёры. Сярод іх будучыя педагогі, якія дзобра валодаюць замежнымі мовамі і рыхтуюць матэрыялы для сайта, праграмісты, якія ўдасканальваюць праграму пад патрэбы: дапамагаюць стварыць форум, рассямку, новыя раздзелы.

Калі казаць, што ў Беларусі няма грамадзянскай супольнасці, то наш сайт, які дзобраахвотна робіцца педагогамі для педагогаў — таму абвяржэнне.

У настаўніку ёсць магчымасць падпісацца на штоднёвую рассямку адукацыйных навінаў.

Расылка мае выгляд электроннай міні-газеты. Яна мае 4 рубрыкі: “Агляд адукацыйных навінаў”, “Педагагічная майстэрня”, “Конкурсы, праграмы, аб’явы” і “Рознае”, распаўсюджваецца ў канцы тыдня, калі ў настаўніцкаў больш часу, каб зазірнуць у Інтэрнет.

Пасля таго як з метадычнага партала Nastaunik.info ператварыўся ў інфармацыйна-метадычны, колькасць наведвальніцкай значна вырасла. Як толькі колькасць наведвальніцкай перавысіла 100 чалавек у дзень, стала мэтазгодным стварыць RSS-рассылку адукацыйных навінаў, якая працуе з траўня 2007 г. А паралельна нашы карыстальнікі асвоілі яшчэ адну інфармацыйную кампетэнтнасць: RSS дазваляе эканоміць і час, і трафік, якая заўсёды не халае педагогам.

Сайт — віртуальная пляцоўка для зносінаў прафесіяналаў

Сталыя наведвальнікі і аўтары артыкулаў, размешчаных на сайце, — гэта педагогі, якія зрабілі стаўку на гарызантальную, а не на вертыкальную кар’еру. Гэта значыць, сайт працуе для педагогаў, якія ставілі перад сабой мэту прафесійнага росту, а не пасоўвання па лесвіцы адукацыйных чыноўнікаў. Многія з гэтых педагогаў ужо дасягнулі сваёй кар’ернай сталі, бо вышэй за званне, напрыклад, “Лепшы матэматык горада”, расці няма куды.

Для такіх прафесіяналаў сайт Nastaunik.info — месца для дзейнага росту. Ён дапамагае наладзіць зносіны, дае магчымасць стаць вядомым сярод такіх жа прафесіяналаў.

Сайт паступова становіцца віртуальнай пляцоўкай для зносінаў паміж педагогамі, месцам арганізацыі ўзаемадзейнасці, абмену распрацоўкамі і ідэямі, інфармацыяй. Ён дае настаўнікам магчымасць самарэалізацыі, прызнання калегамі.

Па просьбе настаўнікаў нам прыйшлося распрацаваць форум для інтэрактыўных зносінаў настаўнікаў, які можна знайсці па спасылцы <http://nastaunik.info/forum>.

Пра функцыю прафесійнага “Дыскус-клуба” сайта Nastaunik.info пры яго стварэнні мы не маглі і марыць, але вельмі задаволеныя, што ён пачаў яе выконваць.

Мы не праводзілі адмысловай рэкламы сайта, але зваротная сувязь пастаянна павялічвалася. Апроч традыцыйнай зваротнай сувязі ад настаўнікаў, мы сталі атрымліваць лісты ад установаў адукацыі, грамадскіх арганізацый, замежных і беларускіх партнёраў з прапановамі супрацоўніцтва.

У выніку такога супрацоўніцтва інфармацыя пра сайт Nastaunik.info з’явілася ў афіцыйнай “Настаўніцкай газеце”, газеце “Звязда” (наклад 35 тыс.), БЕЛАПАН і незаржаўных выданнях.

Колькасць карыстальнікаў сайта паступова расце. За адзін навуачны год колькасць наведванняў сайта ў дзень вырасла з 61 (у верасні 2006 г.) да 140 (у верасні 2007 г.) і працягвае павялічвацца. Кожны карыстальнік у сярэднім адчыняе 4,35 старонкі. Расце і зваротная сувязь.

Як ужо казалася вышэй, у Беларусі існуе абмежаваная колькасць адукацыйных Інтэрнет-рэсурсаў, таму наш сайт рэкамендуець і рэкамендуець настаўнікам афіцыйныя інстытуты павышэння кваліфікацыі настаўнікаў. Сайт стаў даволі папулярным. Зараз мы маем актыўную перапіску з настаўнікамі, якія дасылаюць свае матэрыялы, просяць парады калегам, прысылаюць свае заўвагі і прапановы па ўдасканаленні працы сайта.

Высновы

Разумеем ролю педагога ў фармаванні будучыні не толькі мы — адукацыйная НДА — але і ўлады. Яны таксама пачалі разглядаць педагога як фактар, які ўплывае на маладое пакаленне, фактар, які можа ўмацаваць сённяшняю сістэму. З аднаго боку, ўлады максімальна абмяжоўваюць свабоду настаўнікаў з дапамогай кантролю, забаронаў, кантрактаў і г. д. З іншага боку, яны істотна “падармаваюць” паслухайных настаўнікаў. Большасць настаўнікаў маюць дадатковы прыбытак у сферы цэнявога бізнесу — рэзтэтыгарства. На гэтую нелегальную дзейнасць настаўніцкаў ўлады нумымісна заплюшчваюць вочы, бо настаўнікі застаюцца сацыяльнай групай, якая масава выкарыстоўваецца імі ў механізме фальсіфікацыі выбараў.

Улічваючы тое, што беларуская дзяржава манаталізавала адукацыйную дзейнасць, і любую некантраляваную актыўнасць расцэнывае як іншадумства, якое пагражае страйтай працы і іншымі рэпрэсіямі, сайт як адукацыйная пляцоўка можа быць выкарыстаны ў мэтах грамадзянскай адукацыі.

Зразумела, віртуальныя зносіны ніколі не заменяць рэальныя. Дыстанцыйныя метады працы не заўсёды дзейюць такія ж вынікі, як, напрыклад, навучальныя семінары, дзе бесстрашна рэзаныя кантакты з калегамі і трэнэрамі ствараюць непаўторную атмасферу аднасці і жаданне нешта зрабіць самастойна. Але стварэнне сайта і арганізацыя дзялоў можа дапамагчы даносіць грамадзянскія веды да мэтавай аўдыторыі, знаходзіць новых людзей, зааганжаваць іх у рознай адукацыйнай праграмы, забяспечваць інфармацыяй і прыцягваць іх да іншай грамадскай дзейнасці.

Тамара Мацкевіч

Кніжная палічка

Выбери жизнь. Методическое пособие по профилактике ВИЧ/СПИД среди молодежи / О.А. Кисель. — Минск, 2007. — 49 с.

Методическое пособие издано общественным объединением “Фокус-группа” в рамках проекта “Мода на здоровье” при поддержке Представительства Христианского детского фонда в Республике Беларусь. Пособие адресовано социальным педагогам и психологам учреждений, обеспечивающих общее среднее образование и, в первую очередь, школ-интернатов для детей-сирот и детей, оставшихся без попечения родителей. Издание будет полезно всем тем, кто работает в сфере профилактики ВИЧ/СПИД среди подростков и молодежи в учреждениях образования. Методическое пособие содержит теоретический блок по теме “ВИЧ/СПИД”, теоретический блок по теме “Организация информационного занятия”, сценарий интерактивного занятия по профилактике ВИЧ/СПИД. В приложении размещены иллюстрации, тексты и др.

В печатном виде пособие можно получить, обратившись к ОО “Фокус-группа” (focus_group@mail.ru), или скачать на Интернет-ресурсе для молодых специалистов: www.belintemat.org.